

UMOWA O WSPÓLPRACY W DZIEDZINIE POLITYKI SPOŁECZNEJ MIĘDZY POLSKĄ RZECZĄPOSPOLITĄ LUDOWĄ A LUDOWĄ REPUBLIKĄ BULGARIĄ,

podpisana w Warszawie dnia 12 lipca 1961 r.

W Imieniu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej

RADA PAŃSTWA
POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 12 lipca 1961 r. podpisana została w Warszawie Umowa o współpracy w dziedzinie polityki społecznej między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Ludową Republiką Bułgarii o następującym brzmieniu dosłownym:

UMOWA O WSPÓLPRACY W DZIEDZINIE POLITYKI SPOŁECZNEJ MIĘDZY POLSKĄ RZECZĄPOSPOLITĄ LUDOWĄ A LUDOWĄ REPUBLIKĄ BULGARIĄ

Rada Państwa Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i Prezydium Zgromadzenia Narodowego Ludowej Republiki Bułgarii, dążąc do rozwoju wzajemnej współpracy w dziedzinie polityki społecznej w przeświadczeniu, że służyć ona będzie dalszemu umocnieniu przyjaźni między obu Państwami, postanowiły zawrzeć niniejszą Umowę i w tym celu wyznaczyły swych pełnomocników, a mianowicie:

Rada Państwa Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej
Józefa KOFMANA, Zastępcę Przewodniczącego Komitetu Pracy i Plac,

Prezydium Zgromadzenia Narodowego Ludowej Republiki Bułgarii
Georgi MANEWA, Zastępcę Ministra Finansów,
którzy po wymianie swych pełnomocnictw, uznanych za dobre i sporządzone w należytej formie, zgodzili się na następujące postanowienia:

I. ZASADY WSPÓLPRACY

Artykuł 1

Umawiające się Strony będą współpracować we wszystkich zagadnieniach i we wszystkich dziedzinach polityki społecznej i ustawodawstwa pracy w celu rozszerzenia i pogłębienia postępu społecznego we własnych Państwach oraz na terenie międzynarodowym.

W tym celu Umawiające się Strony będą w szczególności

- popierać i ułatwiać wymianę doświadczeń i współpracę między właściwymi organami, instytucjami i organizacjami;
- ułatwiać wzajemne udzielanie danych statystycznych oraz wymianę przepisów prawnych i publikacji w dziedzinie polityki społecznej;

СПОГОДБА ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО В ОБЛАСТТА НА СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА МЕЖДУ ПОЛСКАТА НАРОДНА РЕПУБЛИКА И НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ.

Държавният съвет на Полската народна република и Президиумът на Народното събрание на Народна република България, ръководени от желанието да развият взаимно сътрудничество в областта на социалната политика бидейки убедени, че това ще служи за понататъшното укрепване на дружбата между двете страни решиха да сключат настоящата Спогодба, като за тази цел назначиха за свои пълномощници:

Държавният съвет на Полската народна република —
Юзеф КОФМАН, заместник председател на Комитета по труда и работната заплата,

Президиума на Народното събрание на Народна република България —

Георги МАНЕВ, заместник министър на финансите, които, след като размениха пълномощията си и ги намериха за редовни и в надлежна форма, се договориха за следното:

I. ПРИНЦИПИ НА СЪТРУДНИЧЕСТВО

Член 1

Договарящите страни ще си сътрудничат по всички въпроси и във всички области на социалната политика и на трудовото законодателство, с цел да се разшири и задълбочи социалния прогрес в собствените страни и в международно отношение. За тази цел договарящите страни особено ще:

- подкрепят и улесняват обмяната на опит и сътрудничеството между съответните органи, институции и организации;
- улесняват взаимното предоставяне на статистически данни, обмен на правни разпоредби и публикации в областта на социалната политика;

- c) popierać organizowanie wykładów, a także wystaw, obrazujących dorobek obu Państw w dziedzinie polityki społecznej;
- d) ułatwiać wzajemne spotkania pracowników w celu zapoznania się z pracą odpowiednich organów, instytucji i organizacji drugiej Umawiającej się Strony.

Артикул 2

Umawiające się Strony będą wzajemnie popierać akcję wypoczynkową dla dzieci, młodzieży i pracujących. Szczegóły będą ustalone w drodze porozumienia między właściwymi centralnymi organami lub organizacjami Umawiających się Stron.

II. ZASADA RÓWNEGO TRAKTOWANIA

Артикул 3

Obywatele jednej Umawiającej się Strony, zatrudnieni na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, oraz członkowie ich rodzin będą traktowani na równi z własnymi obywatelami w zakresie prawa pracy, ubezpieczenia społecznego, szkolenia zawodowego, członkostwa w związkach zawodowych oraz w korzystaniu z wszelkich innych urządzeń o charakterze socjalnym.

Артикул 4

(1) Obywatele jednej Umawiającej się Strony, zamieszkaeli na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, będą traktowani na równi z własnymi obywatelami w dziedzinie pomocy społecznej i ochrony zdrowia, w szczególności w zakresie udzielania pomocy materialnej, umieszczania w zakładach pomocy społecznej oraz udzielania pomocy lekarskiej.

(2) Obywatelom jednej Umawiającej się Strony, przebywającym czasowo na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, udzielana będzie pomoc w razie konieczności w takim zakresie, aby obywatele ci mogli powrócić do swego kraju.

(3) Umawiające się Strony nie będą żądać wzajemnie zwrotu wydatków z tytułu pomocy, udzielonej zgodnie z postanowieniami ustępów 1 i 2. Jednakże można będzie żądać zwrotu wydatków od osób, którym pomocy udzielono, albo od członków rodziny zobowiązanych do ich utrzymania.

III. UBEZPIECZENIE SPOŁECZNE

A) Postanowienia ogólne

Артикул 5

(1) Umowa niniejsza dotyczy przepisów prawnych, które zostały lub będą wprowadzone w każdej z Umawiających się Stron i na podstawie których robotnicy, pracownicy umysłowi i osoby z nimi zrównane, zwani dalej „pracownikami”, oraz członkowie ich rodzin są lub będą objęci ubezpieczeniem społecznym.

(2) Pracownicy, objęci są ubezpieczeniem społecznym według przepisów prawnych tej Umawiającej się Strony, na której terytorium wykonują zatrudnienie lub działalność, uzasadniająca ubezpieczenie, z wyjątkiem pracowników wymienionych w ustępach 3 i 4.

(3) Pracownicy przedsiębiorstw komunikacyjnych, transportowych i innych przedsiębiorstw oraz organów i instytucji, mających swą siedzibę na terytorium jednej Umawiającej się Strony, wysłani w celu przejściowego zatrudnienia na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, objęci są ubezpieczeniem społecznym według przepisów prawnych

- v) подкрепят изнасянето на доклади и организационето на изложби, показващи постиженията на двете страни в областта на социалната политика;
- г) улесняват взаимните срещи и посещения на служители с цел да се запознаят с работата на съответните органи, институции и организации на другата Договаряща страна.

Член 2

Договарящите страни ще подкрепят взаимните мероприятия за почивка на децата, младежите и трудещите се. Подробностите ще бъдат определени от съответните централни органи или организации на Договарящите страни.

II. ПРИНЦИП НА ЕДИНАКВО ТРЕТИРАНЕ

Член 3

Гражданите на едната Договаряща страна, които работят на територията на другата Договаряща страна, както и членовете на техните семейства ще бъдат третирани еднакво със собствените граждани по отношение на трудовото законодателство, социалното осигуряване, професионалната подготовка, членството в профсъюзите както и при осъществяване на всички други мероприятия от социален характер.

Член 4

(1) Гражданите на едната Договаряща страна, живущи на територията на другата Договаряща страна, ще бъдат третираны наравно със собствените граждани в областта на социалните грижи и здравеопазването и особено при оказване на материална помощ, настаняване в домове за социални грижи и оказване на медицинска помощ.

(2) На гражданите на едната Договаряща страна, пребиваващи временно на територията на другата Договаряща страна, ще се оказва в случай на необходимост помощ в такъв размер, че гражданите да могат да се завърнат в своята страна.

(3) Договарящите страни няма да искат взаимно връщане на разходите по помощ, оказана съгласно алинеи 1 и 2. Възможно е обаче да се иска връщането на разходите от лицата, на които е оказана помощ или от членовете на семействата, които са длъжни да ги издържат.

III. СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

A) Общи разпоредби

Член 5

(1) Настоящата Спогодба се отнася до правните разпоредби, които са въведени или ще бъдат въведени във всяка от Договарящите страни, по силата на които работниците и служителите, както и лицата приравнени към тях, наричани по-нататък „служители”, а така също и членовете на техните семейства са обхванати или ще бъдат обхванати от социалното осигуряване.

(2) Служителите се осигуряват според правните разпоредби на онази Договаряща страна, на чиято територия те работят или развиват дейност, която обуславя социално осигуряване, с изключение на служителите, посочени в алинея 3 и 4.

(3) Служителите от съобщителните, транспортните и други предприятия, както и от органите и институциите, които имат седалище на територията на една от Договарящите страни, изпратени временно на работа на територията на другата Договаряща страна, се осигуряват според правните разпоредби

tej Umawiającej się Strony, na której terytorium znajduje się siedziba wysyłającego przedsiębiorstwa, organu lub instytucji.

(4) Obywatele jednej Umawiającej się Strony, zatrudnieni w jej przedstawicielstwie dyplomatycznym, konsularnym lub innym, mającym swoją siedzibę na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, lub u pracowników tych przedstawicielstw, są objęci ubezpieczeniem społecznym według przepisów prawnych Strony, utrzymującej wymienione przedstawicielstwa.

(5) Centralne organy Umawiającej się Strony mogą uzgodnić, że przewidziane w ustępach 3 i 4 wyjątki nie będą miały zastosowania w ogóle lub w poszczególnych przypadkach, oraz ustalić w drodze porozumienia i inne wyjątki.

(6) Do udzielania świadczeń są zobowiązane właściwe organy tej Umawiającej się Strony, według przepisów której pracownicy byli objęci ubezpieczeniem społecznym w myśl postanowień ustępów 2 do 5, jeżeli niniejsza Umowa nie stanowi inaczej.

Artykuł 6

(1) Przy ustalaniu prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego oraz ich wysokości uwzględniane będą okresy zatrudnienia i okresy zrównane z okresami zatrudnienia, przebyte na terytorium obu Umawiających się Stron. Każda ze Stron ustala według własnych przepisów, jakie okresy są okresami zatrudnienia i okresami zrównanymi z okresami zatrudnienia, przebytymi na jej terytorium.

(2) Jeżeli według przepisów prawnych jednej Umawiającej się Strony wysokość świadczeń pieniężnych oblicza się na podstawie zarobku otrzymywanego w określonym czasie zatrudnienia, to przy ustalaniu tego zarobku uwzględniać się będzie również zarobek osiągnięty w tym czasie na terytorium drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 7

Jeżeli przepisy prawne jednej z Umawiających się Stron uzależniają nabycie, realizację lub odzyskanie prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego od zamieszkiwania lub pobytu na jej terytorium, wówczas każda z Umawiających się Stron traktuje zamieszkiwanie lub pobyt na terytorium drugiej Strony jako zamieszkiwanie lub pobyt na własnym terytorium.

B) Udzielanie świadczeń w razie choroby i macierzyństwa

Artykuł 8

(1) Świadczenia rzeczowe z ubezpieczenia na wypadek choroby i macierzyństwa będą udzielane przez właściwy organ, według przepisów i na rachunek tej Umawiającej się Strony, na której terytorium uprawniona osoba (pracownik, rencista, członek rodziny) przebywa. Stосуje się to również do osób określonych w artykule 5 ustęp 3 oraz do członków ich rodzin.

(2) Właściwe organy Umawiających się Stron mogą uzgodnić, że postanowienia poprzedniego ustępu będą stosowane także do osób określonych w artykule 5 ustęp 4 oraz do członków ich rodzin.

на Договарящата страна, на чиято територия се намира седалището на предприятието, органът или институцията, които са ги изпратили.

(4) Гражданите на едната Договаряща страна, които работят в дипломатическото, консулското или други представителства, чието седалище е на територията на другата Договаряща страна или при служителите на тези представителства, подлежат на социално осигуряване съгласно правните разпоредби на страната поддържаща тези представителства.

(5) Централните органи на Договарящите страни могат да определят, по пътя на споразумяване и други изключения, освен предвидените в алинеи 3 и 4 или да се договарят, че тези изключения няма да бъдат прилагани въобще или в отделни случаи.

(6) Социални обезщетения и пенсии са дължими да отпускат компетентните органи на онази Договаряща страна, според правните разпоредби на която служителите са били обхванати от социално осигуряване съгласно разпоредбите на алинеи от 2 до 5, ако настоящата Спогодба не предвижда друго.

Член 6

(1) При определяне правото за получаване на обезщетение по социалното осигуряване и техните размери ще се взема под внимание трудовия стаж и приравненото към него време, придобити на територията на двете Договарящи страни. Всяка от страните определя според собствените си правни разпоредби, кое време се признава за трудов стаж и приравнено към него време, положен на нейната територия.

(2) Ако според правните разпоредби на една от договорящите страни размерът на паричните обезщетения или пенсия се изчислява въз основа на възнаграждение, получавано за определено време на работа, то при определянето на това възнаграждение ще се вземат под внимание възнагражденията, получавани през това време и на територията на другата Договаряща страна.

Член 7

Ако правните разпоредби на една от договорящите страни поставят придобиването, реализирането или възстановяването на правото за следующите се социални обезщетения и пенсии в зависимост от местожителството или пребиваването на нейната територия, тогава всяка от Договарящите страни третира местожителството или пребиваването върху територията на другата Договаряща страна като местожителство или пребиваване на собствената територия.

B) Отпускане на обезщетения в случай на болест и майчинство

Член 8

(1) Обезщетенията в натура в случай на болест и майчинство ще се отпускат от съответния орган, според разпоредбите и за сметка на онази Договаряща страна, върху чиято територия пребивава правниямащото лице (служител, пенсионер, член от семейството). Това се прилага също спрямо лицата посочени в член 5 алинея 3, както и към членовете на техните семейства.

(2) Съответните органи на Договарящите страни могат да се споразумеят, разпоредбата на предходната алинея да бъде прилагана също и към лицата, посочени в член 5 алинея 4, както и към членовете на техните семейства.

Артикул 9

Świadczenia pieniężne z ubezpieczenia na wypadek choroby i macierzyństwa, przysługujące od właściwego organu jednej Umawiającej się Strony, będą udzielane przez ten organ również w razie zamieszkiwania lub pobytu uprawnionej osoby na terytorium drugiej Umawiającej się Strony. Organ zobowiązany do udzielania świadczeń może zlecić wypłacanie świadczeń organowi drugiej Umawiającej się Strony, za zwrotem powstałych wydatków.

C) Udzielanie rent

Артикул 10

(1) Prawo do rent dla pracowników, którzy byli zatrudnieni na terytorium obu Umawiających się Stron, oraz dla członków ich rodzin ustalają właściwe organy Umawiających się Stron według własnych przepisów prawnych i z uwzględnieniem postanowień artykułu 6.

(2) Jeżeli warunki do renty są spełnione według przepisów prawnych obu Umawiających się Stron, właściwy organ każdej Umawiającej się Strony ustala wysokość renty wraz ze wszystkimi dodatkami i podwyżkami tak, jakby łączny okres zatrudnienia na obszarze obu Umawiających się Stron został przebyty całkowicie według prawnych przepisów tego organu. Z tak obliczonej renty właściwy organ każdej Umawiającej się Strony wypłaca taką część renty, która odpowiada okresowi zatrudnienia, przebitego na obszarze danej Strony.

(3) Jeżeli okres zatrudnienia na obszarze jednej Umawiającej się Strony wynosi mniej niż sześć miesięcy, nie istnieje prawo do renty od organu tej Strony. Właściwy organ drugiej Umawiającej się Strony, od którego renta przysługuje, nie może zmniejszyć renty z tego powodu.

(4) W razie śmierci rencisty, pobierającego rentę w myśl postanowień ustępu 2, oraz w razie śmierci członka jego rodziny, zasiłek pogrzebowy przysługuje w całości od właściwego organu tej Umawiającej się Strony, na której terytorium odbył się pogrzeb.

(5) Centralne organy Umawiających się Stron mogą ustalić w drodze porozumienia, że rozstrzygnięcie właściwego organu jednej Umawiającej się Strony w sprawie inwalidztwa i stopnia ograniczenia zdolności do pracy będzie wiążące również dla właściwego organu drugiej Umawiającej się Strony.

Артикул 11

(1) Jeżeli uprawniona osoba spełnia warunki do renty według przepisów prawnych tylko jednej Umawiającej się Strony, właściwy organ tej Strony przyznaje część renty w myśl postanowień artykułu 10. Jednakże renta ta nie może być niższa od renty, jaka przysługiwałaby w myśl wewnętrznych przepisów.

(2) Jeżeli uprawniona osoba spełni w przyszłości warunki do renty również według przepisów prawnych drugiej Umawiającej się Strony, nastąpi ponowne ustalenie renty przez właściwe organy obu Umawiających się Stron w myśl postanowień artykułu 10.

(3) Uprawnienia do renty, nabyte z tytułu zatrudnienia na terytorium jednej Umawiającej się Strony, nie wygasają w czasie pobierania renty za wysługę lat oraz renty starczej lub inwalidzkiej od organu drugiej Umawiającej się Strony.

Член 9

Паричните обезщетения, в случай на болест и майчинство, които се следват от съответните органи на едната Договаряща страна, ще бъдат отпуснати от този орган също така и в случай, че местожителството или пребиваването на имащото право лице на това, е на територията на другата Договаряща страна. Органът, който е задължен да отпусна обезщетенията, може да възложи изплащането на тези обезщетения на органа на другата Договаряща страна срещу връщане на направените разходи.

B) Отпускане на пенсии

Член 10

(1) Правото на пенсии на служителите, които са били на работа на територията на двете Договарящи страни, както и на членовете на техните семейства се определя от компетентните органи в Договарящите страни, според собствените им правни разпоредби и като държат сметка за разпоредбите на член 6.

(2) Ако са налице условията за получаване на пенсия, според правните разпоредби на двете Договарящи страни, компетентния орган във всяка Договаряща страна определя размера на пенсията, заедно с всички добавки и надбавки, така че, като че ли целия трудов стаж придобит на територията на двете Договарящи страни е бил завършен напълно, според правните разпоредби на този орган. По така изчислената пенсия компетентният орган във всяка Договаряща страна изплаща такава част от нея, която отговаря на продължителността на трудовия стаж, придобит на територията на дадена страна.

(3) Ако трудовият стаж, придобит на територията на една от Договарящите страни е по-малко от 6 месеца, не се иска пенсия от съответния орган на тази страна. Компетентният орган на другата Договаряща страна, от която следва да се получи пенсията, не може да намалява пенсията поради това.

(4) В случай на смърт на пенсионера, който получава пенсия съгласно алинея 2, както и в случай на смърт на член от неговото семейство, помощта за погребението се изплаща изцяло от компетентния орган на онази Договаряща страна, на чиято територия е извършено погребението.

(5) Централните органи на Договарящите страни могат да определят по пътя на споразумяване, че решенията на съответния орган на едната Договаряща страна по въпроса за инвалидността и степента на изгубената работоспособност ще бъде задължително също и за съответния орган на другата Договаряща страна.

Член 11

(1) Ако лицето, което има право на пенсия, отговаря на условията да получи такава, според правните разпоредби само на едната Договаряща страна, компетентният орган на тази страна отпуска частта от пенсията, определена съгласно разпоредбите на член 10. Тази пенсия обаче не може да бъде по-малка от пенсията, която се следва съгласно вътрешните разпоредби.

(2) Ако впоследствие лицето придобие право на пенсия и според правните разпоредби на другата Договаряща страна, то пенсията трябва да бъде отново определена от компетентните органи на двете Договарящи страни, съгласно разпоредбите на член 10.

(3) Правото на пенсия, придобито от трудов стаж на територията на едната Договаряща страна, не се загубва през времето когато лицето получава пенсия за изслужено време и старост или инвалидна пенсия от органа на другата Договаряща страна.

Artykuł 12

Postanowienia artykułów 10 i 11 stosuje się także w przypadku, gdy inwalidztwo lub śmierć pracownika są następstwem wypadku w zatrudnieniu lub choroby zawodowej. Jednakże podwyższenie renty lub część renty, która w tym przypadku przewyższa rentę z tytułu inwalidztwa z innych przyczyn, przynajmniej i wypłaca właściwy organ tej Umawiającej się Strony, na której terytorium zdarzył się wypadek lub pracownik nabawił się choroby zawodowej.

D) Udzielanie dodatków rodzinnych**Artykuł 13**

Przebywanie członków rodziny pracownika lub rencisty na terytorium drugiej Umawiającej się Strony nie będzie stanowić przeszkody w przyznaniu i wypłacaniu dodatków rodzinnych przez właściwy organ tej Umawiającej się Strony, w której pracownik jest zatrudniony lub pobiera rentę.

Artykuł 14

Jeżeli prawo do dodatków rodzinnych z tytułu pobierania renty od organu jednej Umawiającej się Strony zbiega się z prawem do takich dodatków z tytułu zatrudnienia od organu drugiej Umawiającej się Strony, dodatki te przysługują tylko od organu tej Strony.

IV. POSTANOWIENIA WSPÓLNE, PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE**A) Postanowienia wspólne****Artykuł 15**

Wnioski, odwołania i inne dokumenty, służące do uzyskania praw w myśl niniejszej Umowy, wniesione w przewidzianym terminie do właściwego organu jednej Umawiającej się Strony, będą uważane jako wniesione w wymienionym terminie do właściwego organu drugiej Umawiającej się Strony. Dokumenty te powinny być przesłane bezzwłocznie do właściwego organu drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 16

(1) Jeżeli wnioski, odwołania i inne dokumenty, służące do uzyskania praw w myśl niniejszej Umowy, zwolnione są od opłat według przepisów prawnych jednej Umawiającej się Strony, wówczas zwolnienie to obejmuje również odpowiednie dokumenty, składane przez obywateli lub organy drugiej Umawiającej się Strony.

(2) Dokumenty służące do uzyskania praw w myśl niniejszej Umowy nie wymagają legalizacji, jeżeli chodzi o korzystanie z nich na terytorium drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 17

Urzędy konsularne jednej Umawiającej się Strony mają prawo zastępowania bez pełnomocnictwa obywateli, osób prawnych i organów swojego Państwa przed właściwymi organami drugiej Umawiającej się Strony we wszystkich sprawach, wynikających z niniejszej Umowy, jeżeli zainteresowany nie wyznaczył innego pełnomocnika. Nie narusza to przepisów prawnych Umawiających się Stron, według których wymagane jest zastępstwo przez adwokata.

Artykuł 18

(1) Przy wykonywaniu niniejszej Umowy właściwe organy Umawiających się Stron będą się porozumiewać bezpośrednio oraz będą sobie udzielały wzajemnie pomocy, tak

Член 12

Разпоредбите на членовете 10 и 11 се прилагат и в случаи, когато инвалидността или смъртта на служителя са настъпили вследствие на трудова злополука или професионално заболяване. Увеличаването на пенсията или на частта от нея, когато тя надхвърля пенсията за инвалидност за общо заболяване, се отпуска и изплаща от компетентния орган на онази Договаряща страна, върху чиято територия е станала злополуката или служителят е придобил професионалното заболяване.

Г) Отпускане на семейни добавки**Член 13**

Пребиваването на членовете на семейството на служителя или пенсионера на територията на другата Договаряща страна няма да представлява пречка да се отпускат и изплащат семейни добавки от компетентния орган на онази Договаряща страна, където той е работил или от която получава пенсия.

Член 14

Когато правото за получаване на семейни добавки, поради получаване на пенсия от едната Договаряща страна, съвпадне с правото за получаване на такива добавки, поради това, че лицето работи в другата Договаряща страна, изплащат се семейните добавки само от органа на същата страна.

IV. ОБЩИ, ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ**А) Общи разпоредби****Член 15**

Молбите, жалбите и другите документи, служещи за упражняване правата по настоящата Спогодба, които са подадени в предвидения срок пред компетентния орган на една от Договарящите страни, ще се считат за подадени в срок пред компетентния орган и на другата Договаряща страна. Тези документи трябва незабавно да бъдат изпратени на компетентния орган на другата Договаряща страна.

Член 16

(1) Ако молбите, жалбите и другите документи, които служат за упражняване на правата, предвидени в настоящата Спогодба, са освободени от такса, според правните разпоредби на една от Договарящите страни, това освобождаване серотнася и до съответните документи, представени от гражданите или органите на другата Договаряща страна.

(2) Документите, служещи за упражняване на правата предвидени в настоящата Спогодба не се нуждаят от легализация при използването им на територията на другата Договаряща страна.

Член 17

Консулските органи на едната Договаряща страна имат право да представляват без пълномощия гражданите, юридическите лица и органите на своята страна пред съответните органи на другата Договаряща страна по всички въпроси, произтичащи от настоящата Спогодба, ако заинтересованият не е определил друг пълномощник. С това не се отменят правните разпоредби на Договарящите страни, според които се изисква застъпничество от адвокат.

Член 18

(1) При изпълнението на настоящата Спогодба компетентните органи на Договарящите страни ще влизат в пряка връзка и ще си оказват взаимна по-

якбы chodziło o wykonywanie własnych przepisów prawnych. Koszty związane z udzielaniem pomocy nie obciążają drugiej Strony.

(2) Przy wykonywaniu niniejszej Umowy właściwe organy Umawiających się Stron mogą porozumiewać się między sobą lub z zainteresowanymi osobami w języku urzędowym każdej ze Stron.

Artykuł 19

Umawiające się Strony zakomunikują sobie bezzwłocznie po wejściu w życie niniejszej Umowy, które centralne organy każdej z Umawiających się Stron są właściwe do wykonywania Umowy. Umawiające się Strony będą się bezzwłocznie informować o wszelkich zmianach w tym zakresie.

Artykuł 20

Różnice zdań, jakie powstałyby przy wykonywaniu niniejszej Umowy, będą usuwane w drodze porozumienia między centralnymi organami Umawiających się Stron.

Artykuł 21

(1) Centralne organy Umawiających się Stron będą wydawać zarządzenia potrzebne do wykonywania niniejszej Umowy. Zarządzenia te będą podawane do wiadomości centralnym organom drugiej Umawiającej się Strony.

(2) Centralne organy Umawiających się Stron mogą zawierać porozumienia, mające na celu wykonywanie niniejszej Umowy. W razie potrzeby pełnomocnicy Umawiających się Stron mogą odbywać narady, na przemian na terytorium jednej i drugiej Strony.

Artykuł 22

Wyплаты на тeryторium drugiej Umawiającej się Strony, wynikające ze stosowania niniejszej Umowy, dokonywane będą zgodnie z postanowieniami porozumień o płatnościach niehandlowych, obowiązujących między Umawiającymi się Stronami w dacie dokonywania przekazu.

B) Postanowienia przejściowe i końcowe

Artykuł 23

(1) Postanowienia niniejszej Umowy stosuje się również wtedy, gdy warunki uprawniające do rent spełniły się przed wejściem w życie Umowy.

(2) Przy stosowaniu postanowień niniejszej Umowy będą uwzględniane także okresy zatrudnienia i okresy zrównane z okresami zatrudnienia, przebyte przez pracowników przed wejściem w życie Umowy.

(3) Roszczenia odrzucone przed wejściem w życie niniejszej Umowy będą ponownie rozpatrzone na wniosek zainteresowanej osoby lub właściwego organu, w celu ustalenia prawa do renty zgodnie z postanowieniami niniejszej Umowy.

(4) Renty ustalone w myśl postanowień ustępu 3 będą wypłacone od terminu określonego w przepisach prawnych Umawiającej się Strony, której organ rentę ma przyznać, najwcześniej jednakże od dnia wejścia w życie niniejszej Umowy.

(5) Jeżeli wypłata renty była wstrzymana z powodu zamieszkiwania uprawniającej osoby na terytorium drugiej

мощ, както при изпълнение на собствени правни разпоредби. Разходите, свързани с оказването на тази помощ, не са в тежест на другата страна.

(2) При изпълнението на настоящата Спогодба компетентните органи на Договарящите страни могат да се свързват помежду си или със заинтересованите лица на официалния език на всяка от Договарящите страни.

Член 19

Договарящите страни ще си съобщат незабавно след влизане в сила настоящата Спогодба, кои централни органи на всяка от Договарящите страни са компетентни да изпълняват Спогодбата. Договарящите страни ще се уведомяват незабавно за всякакви промени в това отношение.

Член 20

Различията, които биха възникнали при изпълнението на настоящата Спогодба, ще бъдат отстранявани по пътя на споразумяване между централните органи на Договарящите страни.

Член 21

(1) Централните органи на Договарящите страни издават указания за изпълнението на настоящата Спогодба. Тези указания ще бъдат изпращани за сведение на централните органи на другата Договаряща страна.

(2) Централните органи на Договарящите страни могат да сключват споразумения, имащи за цел изпълнението на настоящата Спогодба. В случай на нужда представители на тези органи могат да провеждат съвещания веднаж на територията на едната и следващия път на територията на другата Договаряща страна.

Член 22

Плащанията, възникнали при прилагането на настоящата Спогодба, извършвани на територията на другата Договаряща страна, стават съгласно разпоредбите на Спогодбата за уреждане на нестоковите плащания, която е в сила и за двете Договарящи страни по време на превеждането на сумата.

B) Преходни и заключителни разпоредби

Член 23

(1) Разпоредбите на настоящата Спогодба ще се прилагат и тогава, когато условията, които дават право за получаване на пенсия, са били изпълнени преди да влезе в сила Спогодбата.

(2) При прилагане разпоредбите на настоящата Спогодба ще бъдат вземани под внимание също така трудовия стаж и приравненото към него време придобито от служителите преди да влезе в сила Спогодбата.

(3) Молбите, които са били отхвърляни преди да влезе в сила настоящата Спогодба, да бъдат отново разгледани по искане на заинтересованото лице или на съответния орган, с цел да се установи правото на пенсия, съгласно разпоредбите на настоящата Спогодба.

(4) Пенсиите, които са определени съгласно разпоредбите на алинея 3 ще бъдат изплащани от датата, определена според правните разпоредби на онази Договаряща страна, чиито орган ще трябва да отпусне пенсията, най-рано обаче от деня на влизането в сила на настоящата Спогодба.

(5) Ако изплащането на пенсията е било спряно поради местожителство на заинтересованото лице

Umawiającej się Strony, wypłata renty wraz z dodatkami i podwyżkami będzie podjęta od terminu określonego w przepisach prawnych Umawiającej się Strony, której organ rentę ma wypłacić, najwcześniej jednakże od dnia wejścia w życie niniejszej Umowy.

Аггккк 24

Umowa niniejsza podlega ratyfikacji i wejdzie w życie w pierwszym dniu miesiąca, następującego po wymianie dokumentów ratyfikacyjnych, która odbędzie się w Sofii.

Аггккк 25

(1) Umowa niniejsza jest zawarta na czas nieokreślony. Може być она wypowiedзiana przez każdą z Umawiających się Stron nie później niż na sześć miesięcy przed upływem każdego roku kalendarzowego i wówczas traci swą moc obowiązującą z końcem tego roku.

(2) W razie wypowiedzenia niniejszej Umowy, jej postanowienia będą stosowane nadal do świadczeń, do których uprawnienia powstały przed wygasnięciem mocy obowiązującej Umowy.

Umowę niniejszą sporządzono w Warszawie dnia 12 lipca 1961 roku w dwóch egzemplarzach, każdy w językach polskim i bułgarskim, przy czym oba teksty mają jednakową moc obowiązującą.

Na dowód czego wyżej wymienieni pełnomocnicy podpisali niniejszą Umowę i opatrzili ją pieczęciami.

W imieniu Rady Państwa Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej J. Kofman	W imieniu Prezydium Zgromadzenia Narodowego Ludowej Republiki Bułgarii Г. Манев
--	---

ПРОТОКОЛ ДОДАТКОВЫ

Przy podpisywaniu Umowy o współpracy w dziedzinie polityki społecznej między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Ludową Republiką Bułgarii Umawiające się Strony, ożywione troską zapewnienia swoim obywatelom możliwości korzystania także z uprawnień, nie objętych wymienioną Umową, uzgodniły, co następuje:

Аггккк I

(1) Renty przysługujące od właściwego organu jednej Umawiającej się Strony członkom sił zbrojnych, funkcjonariuszom milicji obywatelskiej i osobom z nimi zrównanym, inwalidom wojennym i wojskowym, uczestnikom ruchu partyzanckiego i podziemnego w czasie drugiej wojny światowej, ofiarom terroru faszystowskiego, osobom zasłużonym, jak też członkom rodzin wspomnianych osób, będą wypłacane również w razie zamieszkiwania tych osób na terytorium drugiej Umawiającej się Strony.

(2) Uzyskanie obywatelstwa drugiej Umawiającej się Strony przez osoby, o których mowa w poprzednim ustępie, nie powoduje utraty prawa do renty.

(3) Jeżeli wymienione w pierwszym ustępie renty nie zostały przyznane lub ich wypłata została wstrzymana z powodu zamieszkiwania uprawnionej osoby na obszarze drugiej Umawiającej się Strony albo z powodu uzyskania obywatelstwa tej Strony, nastąpi ponowne rozpatrzenie sprawy na wniosek uprawnionych osób lub na wniosek właściwego

на територията на другата Договаряща страна, изплащането на пенсията, заедно с добавките и надбавките ще бъде възстановено от датата, определена съгласно правните разпоредби на съответната Договаряща страна, чийто орган трябва да отпусне пенсията, но не по-рано от датата на влизането в сила на настоящата Спогодба.

Член 24

Настоящата Спогодба подлежи на ратифициране и ще влезе в сила от първия ден на месеца, който следва след размяната на ратификационните документи, която ще се състои в София.

Член 25

(1) Настоящата Спогодба се сключва за неопределено време. Тя може да бъде денонсирана от всяка от Договарящите страни не по-късно от шест месеца преди изтичането на всяка календарна година, като в този случай Спогодбата губи своята задължителна сила след края на тази година.

(2) В случай на денонсиране на настоящата Спогодба, нейните разпоредби ще бъдат прилагани и понататък по отношение на обезщетенията и пенсиите, за които правата са били придобити преди изгубване на задължителната сила на Спогодбата.

Настоящата Спогодба е изготвена във Варшава на 12 юли 1961 година в два екземпляра, всеки един на полски и български език, при което и двата текста имат еднаква задължителна сила.

За верността на горното упоменатите пълномощници подписаха настоящата Спогодба и я подпечатиха.

От името на Държавния съвет на Полската народна република J. Kofman	От името на Президиума на Народното събрание на Народна република България Г. Манев
---	--

ДОПЪЛНИТЕЛЕН ПРОТОКОЛ

При подписване на Спогодбата за съгрудничество в областта на социалната политика между Полската народна република и Народна република България Договарящите се Страни, водени от грижата да осигурят на своите граждани възможност да се ползват и от права необхванати в споменатата Спогодба, се съгласиха на следното:

Член I

(1) Пенсииге, които се отпускат от съответния орган на една от Договарящите страни на лица от въоръжените сили; от народната милиция и приравнените към тях; на военните инвалиди и участниците в партизанското и нелегалното движение през време на Втората световна война; на жертвите от фашисткия терор; на заслужилите лица, а така също и на членовете на семействата на изброените лица, ще бъдат изплащани и когато правоимащите лица имат постоянно местожителство на територията на другата Договаряща страна.

(2) Получаването на гражданство на другата Договаряща страна от лицата, посочени в предходната алинея не може да бъде основание за лишаване от право за получаване на пенсия.

(3) Ако пенсиите, посочени в алинея 1, не са били отпуснати или тяхното изплащане е било спряно, поради местожителство на правоимащото лице на територията на другата Договаряща страна или поради получаване на гражданство на тази страна, въпросът

organu Umawiającej się Strony, której obywatelem jest uprawniona osoba.

4. W sprawie wypłaty rent przysługujących w myśl niniejszego Protokołu stosuje się odpowiednio postanowienia artykułu 22 i artykułu 23 ustęp 4 i 5 Umowy o współpracy w dziedzinie polityki społecznej.

Artykuł II

Osoby, pobierające od organu jednej Umawiającej się Strony renty objęte poprzednim artykułem niniejszego Protokołu, będą otrzymywały w czasie zamieszkiwania na obszarze drugiej Umawiającej się Strony potrzebną opiekę prewencyjną i leczniczą od właściwego organu tej Strony, na tych samych warunkach i w takim samym zakresie, jak własni obywatele otrzymujący takie renty. Przy tym stosowane będą postanowienia artykułu 8 Umowy o współpracy w dziedzinie polityki społecznej.

Artykuł III

Protokół niniejszy stanowi integralną część Umowy o współpracy w dziedzinie polityki społecznej między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Ludową Republiką Bułgarią.

Protokół niniejszy sporządzono w Warszawie dnia 12 lipca 1961 r. w dwóch egzemplarzach, każdy w językach polskim i bułgarskim, przy czym oba teksty mają jednakową moc obowiązującą.

W imieniu
Rady Państwa
Polskiej Rzeczypospolitej
Ludowej

J. Kofman

W imieniu
Prezydium Zgromadzenia
Narodowego Ludowej Republiki
Bułgarii

Г. Манев

Po zaznajomieniu się z powyższą Umową Rada Państwa uznała ją i uznaje za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych; oświadcza, że jest ona przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona, oraz przyrzeka, że będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został Akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Dano w Warszawie, dnia 25 listopada 1961 r.

Minister Spraw Zagranicznych:
w z. J. Winiewicz

L. S.

Przewodniczący Rady Państwa
A. Zawadzki

ще бъде повторно разгледан по предложение на заинтересуваните лица или по предложение на съответния орган, чийто гражданин се явява като правонамащо лице.

(4) За изплащане на пенсите, съгласно настоящия протокол, се прилага съответно разпоредбите на членове 22 и 23, алинея 4 и 5 от Спогодбата за сътрудничество в областта на социалната политика.

Член II

Лицата, които получават от орган на една от Договарящите страни пенсии, посочени в предходния член на настоящия протокол, ще получават през време на местожителството си върху територията на другата Договаряща страна необходимата профилактична и медицинска помощ от съответния орган на тази страна, при същите условия и в същия размер, както собствениите граждани, получаващи такива пенсии. При това ще бъдат прилагани разпоредбите на член 8 от Спогодбата за сътрудничество в областта на социалната политика.

Член III

Настоящият протокол съставлява неразделна част от Спогодбата за сътрудничество в областта на социалната политика между Полската народна република и Народна република България.

Настоящият протокол е изготвен във Варшава на 12 юли 1961 год. в два екземпляра, всеки от които на полски и на български език, при което и двата текста имат еднаква задължителна сила.

От името на
Държавния съвет на
Полската народна
република

J. Kofman

От името на
Президиума на
Народното събрание на
Народна република
България
Г. Манев